अभिज Tatpur. m. f. n. (-जः-जा-जम्) Grown round or everywhere; comp. अभिजात; e. g. अभिजाः केशाः. E. जन् with अभि, krit aff. ड.

अभिजग्मिवस् Tatpur. m. f. n. (-ग्मिवान्-ग्मुषी-ग्मिवत्) Having arrived. E. गम् with अभि, krit aff. क्वसु.

अभिजन Tatpur. m. (-नः) [1] Native country; e. g. *Bhaṭṭik.*: ततः प्रगदिता वाक्यं मिथिलाभिजना नृपम्. [2] The country of the ancestors; (this is the sense given to the word by *Patanjali* to *Páṇ.* IV. 3. 90. in distinction from निवास, IV. 3. 89., which would mean according to him the country where one lives oneself: अथ निवासाभिजनयोः को विशेषः। निवासो नाम यत्र संप्रत्युष्यते। अभिजनो नाम यत्र पूर्वैरुषितम्). [3] The ancestors; (according to *Kaiyyaṭa* — hence *Káśiká* and *Vardhamána* — on the preceding quotation: अभिजनशब्देन पूर्वे बान्धवा उच्यन्ते &c.). [4] Race, family in general; e. g. *Láṭyáyana*: य एषामध्ययने ऽभिक्रान्ततमः स्यादभिजनेन वा (*Agniswámin*: अभिजनः कुलम्). [5] The head or ornament of a family. [6] Fame, notoriety. E. जन् with अभि, krit aff. घञ् (according to the commentators of the *Amarak.*; krit aff. अच्, according to *Bharatas.* on the *Bhaṭṭik.*).

अभिजनवत् m. f. n. (-वान्-वती-वत्) Of family, of a noble family. (In the verse of the *Rámáy.* तच्छ्रुत्वा भरतो वाक्यं धर्माभिजनवाञ्छुचिः। पपात &c. the word धर्माभिजनवान् is not to be rendered as equivalent to धर्मवानभिजनवांश्च, 'virtuous and of noble family', but 'of a virtuous family'; *Maheśwaratirtha*: = धर्मयुक्तो ऽभिजनो ऽन्वयो यस्यास्तीति तथा; *another*: = धर्मयुक्तवंशवान्.) E. अभिजन, taddh. aff. मतुप्.

अभिजनितोस् Tatpur. ind. (ved.) To produce. E. जन् with अभि, krit aff. तोसुन् (i. e. the genitive of an obsolete base in -तु; with the udátta on the second syllable, used like the classical infin. in -तुम्).

अभिजय Tatpur. m. (-यः) Complete victory (over), conquest. E. जि with अभि, krit aff. अच्.

अभिजात Tatpur. m. f. n. (-तः-ता-तम्) [1] Born, produced, grown round or everywhere; comp. अभिज (*Ajayapála*: = समन्ताज्जात). [2] Noble, well born. [3] Fortunate, well fated, wealthy (*Ajayapála*: = धन्य). [4] Fit, proper. [5] Learned, wise. [6] Handsome (*Viśwa*: = प्राप्तरूप). [7] Pure, faultless; e. g. in the *Yoga Sútra*: क्षीणवृत्तेरभिजातस्येव मणेर्ग्रहीतृग्रहणग्राह्येषु तत्स्थतदञ्जनतापत्तिः (*Bhojadeva*: अभिजातस्य निर्मलस्य). The *Gaṇaratnamah.* mentions the word in the *Gaṇa* ब्राह्मणादि to *Páṇ.* V. 1. 124.; see आभिजात्य. [In the verses *Bhagavadg.* 16. 3. 4.: तेजः क्षमा धृतिः शौचमद्रोहो नातिमानिता। भवन्ति संपदं दैवीमभि जातस्य भारत। दम्भो दर्पो ऽभिमानश्च क्रोधः पारुष्यमेव च। अज्ञानं चाभि जातस्य पार्थ संपदमासुरीम्, it seems more correct to take अभि as the separable preposition than as compounded with जात i. e. 'born in consequence of divine or demoniac fate': *Arjunam.*: दैवयोग्यां सात्त्विकीं संपदमभिलक्ष्य तदाभिमुख्येन जातस्य .... आसुरीमभिलक्ष्य जातस्य &c.; in a similar manner *Śrídharaswámin*, *Madhusúdana*, the *Vivaraṇa*, *Sadánanda*; e. g. the latter in his metrical gloss: शुद्धसत्त्वमयी दैवी संपत्तामभिलक्ष्य हि। पुंसो जातस्य वाक्पुष्पैरेते धर्मा भवन्त्यपि। ..... रजस्तमोमयी दुष्टवासना संततिर्मलैः। शरीरारम्भकाले ऽभिव्यक्ता तामभिलक्ष्य च। पुंसो जातस्य दम्भाद्या दोषा एते भवन्ति वै.] E. अभि and जात.

अभिजातता f. (-ता) [1] Noble birth, nobility. [2] Beauty; e. g. *Hitop.* (where the word may have either sense): प्रसादः कुरुते पत्युः संपत्तिं नाभिजातता। कालिमा कालकूटस्य नापैतीश्वरसंगमात् (ed. *Johnson*; नाभिजात्यताम् ed. *Schlegel-Lassen*; नाभिवाञ्छति ed. Seramp.). E. अभिजात, taddh. aff. तल्.

अभिजाति Tatpur. f. (-तिः) Nobility, high birth. E. अभि and जाति.

अभिजिघ्रण Tatpur. n. (-णम्) Smelling or rather touching the head with the nose, as a sign of affection; (not: kissing); e. g. *Gobhila's Grihya S.*: स्त्रियास्तूष्णीं मूर्धन्यभिजिघ्रणम्. E. जिघ्र् (comp. घ्रा), with अभि, krit aff. ल्युट्.

अभिजित् I. Tatpur. 1. m. f. n. (-त्-त्-त्) Everywhere victorious, a vaidik epithet, or, as a neuter, a name of food; *Vájas.*: अभिजिता तेजसा तेजो जिन्व (*Mahidh.*: अभि सर्वतो जीयते येनेत्यभिजित्सर्वजयहेतुरन्नं तेन).

2. m. (-त्) [1] The proper name of a Yádava prince, according to the *Vishṇu P.* the father, acc. to the *Harivanśa*, the son, of Punarvasu. [2] The name of a sacrifice, forming part of the गवामयन q. v.; comp. also एकाह; e. g. अथैतस्याष्टरात्रस्य विश्वजिदभिजितावेकाहावभित उभयतो ज्योतिर्मध्ये षडहः पशुकामो ह्येतेन यजेत. [3] (scil. योग) The Yoga- or leading star of the asterism अभिजित् (3. 1.), the same as α Lyrae (*Kálasankalita* p. 353); its place is 60° or 62° N., the longitude of its circle of declination, according to different authorities, is 265°, 266° 40′, or 268° (*Colebr. Ess.* II. p. 341).

3. n. (-त्) [1] (scil. नक्षत्र) The name of the twenty-second Nakshatra or asterism, consisting of three stars figured as a triangle; it does not occupy an equal portion of the ecliptic with the other twenty-six Nakshatras, but is carved out of the contiguous divisions (comp. *Col. Ess.* II. p. 341); viz. it is inserted sometimes between the twenty-first (*Púrváshádhá*) and twenty-third asterism (*Śravaṇá*), in which case it takes 3° 20′ from the former and 1° 40′ from the latter, thus consisting of 5°; it is chiefly used for astrological purposes (*Kálasankalita* p. 353 &c.); to be born under it is auspicious (*Koshṭipradípa*, as quoted by *Rádhák.*: अतिसुललितकान्तिः संमतः सज्जनानां ननु भवति विनीतश्चारुकीर्तिः सुवेशः। द्विजवरसुरभक्तो व्यक्तवाङ्ग्रानवः (°ङ्गानसः?) स्यादभिजिति यदि सूतिर्भूपतिः स्ववंशे); it is sacred to Vidhi or (the masc.) Brahman. [2] The eighth Muhúrta, the period comprising 24 minutes before and 24 after midday; see कुतप; e. g. *Matsya Pur.* (as quoted by *Rádhák.*): अपराह्णे तु संप्राप्ते अभिजिद्रौहिणोदये। यदत्र दीयते जन्तोस्तदक्षयमुदाहृतम्; comp. also अभिजित. E. अभि and जित्.

II. m. f. n. (-त्-त्-त्) Born under the constellation of the asterism Abhijit. E. अभिजित् with luk of the taddh. aff. अण्.

अभिजित 1. m. (-तः) The Yoga- or leading star of the asterism Abhijit (see अभिजित् I. 2. 3.); अभिजिते योगे, used like अभिजिते मुहूर्ते 'in the eighth Muhúrta' (see अभिजित् I. 3. 2.); e. g. *Harivanśa*: अहं त्वभिजिते योगे निशाया यौवने स्थिते। अर्धरात्रे करिष्यामि गर्भमोक्षं यथासुखम् (*Rámánanda*: अभिजिते योगे निशाया अष्टमे मुहूर्ते).

2. n. (-तम्) The eighth Muhúrta; see the preceding. E. अभि and जित.

अभिजिति Tatpur. f. (-तिः) (ved.) Complete victory, conquest; (the word is udátta on the *second* syllable). E. जि with अभि, krit aff. क्तिन्.